

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 6243
Tarih : 19.12.2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

24.6.2004 tarih ve 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi, gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur. Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Filiz KERESTECİOĞLU
HDP Grup Başkanvekili
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	- Adalet - İçişleri - Tarım, Orman ve Köylükleri
Esas Komisyon	Çevre
Tarih :	08 Ocak 2018
Esas No:	2/2037

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LİĞİ
19 Aralık 2017
Numara:

T B M M GENEL C Y P A K
19 Aralık 2017
No: 203245

GENEL GEREKÇE

Hayvanlara karşı yapılan ihlaller için yasada kabul edilen yaptırımlar, fiil ile ceza arasındaki uyumsuzluk nedeniyle suçun kendisini önemsizleştirmektedir. Suçun vahameti, yaptırımların hafifliği ve uygulanmayışı nedeniyle ortadan kaldırılmaktadır. Mevcut yasaya göre bir hayvanı öldürmek, kapalı alanda sigara içmeyle, gürültü yapmayla eşdeğer tutulmaktadır. Bu durum, yasada ifade edilen cezanın bile uygulanmaması sonucunu doğurmaktadır.

Benzer şekilde, ceza tespitinde “Sahipli/sahipsiz hayvan” ayrımının yapılması, öngörülen ceza ne olursa olsun hayvanın bir “mal” olduğu algısını güçlendirmektedir. Hayvanlar ayrıca ev/süs/kontrollü hayvan olarak ayrılmakta, hayvanların refahına ilişkin bütünsel bir perspektif yerine faydacı bir koruma anlayışı devreye sokulmaktadır. Oysa hayvanlar dünyada insanlar kadar yaşama hakkına sahip olan, eşdeğer canlılardır. İnsan merkezci, egoist yaklaşım hayvanlara yönelik şiddetin yaygınlaşması sonucunu doğurmaktadır. Hayvanlara şiddet ve toplumsal şiddet arasında karşılıklı bir ilişki söz konusudur. Hayvanlara şiddet toplumsal şiddetin yaygınlaşmasının bir sonucu olarak artmakta, buna mukabelen, hayvanlara yönelik şiddetteki artış da toplumsal şiddet ve çatışmayı kışkırtmaktadır. Siyasette giderek derinleşen şiddet hayvanlara yönelik toplumsal şiddet olarak kendini göstermektedir.

Mevzuata göre yasak olmasına rağmen toplu zehirlemelerin kamu kurumları tarafından gerçekleştirildiği, hayvanların insan eğlencesi, menfaati için esir edildiği görülmektedir. Öyle ki; geçtiğimiz yıl, bir milletvekilinin hayvanlara tecavüzü meşru gören ifadeleri TBMM tutanaklarına yansımıştır. Hayvanların ruhsal ve fiziksel bütünlüğüne karşı gerçekleştirilen fiillerin suç olduğu siyaseten dahi kavranamamış görünmektedir.

Hayvanların çeşitli amaçlarla kullanıldığı mezbahalar, barınaklar deney laboratuvarları sivil toplumun denetimine açık hale getirilmelidir. Hayvanlardan korkmaya, onlara zarar vermeye yönelik insan merkezli yaklaşımın ortadan kaldırılması için çalışmalar yürütülmelidir.

Hayvanlar korunması gereken, değer açısından insandan daha aşağıda bulunan varlıklar değil, hakları olan canlılar olarak kabul edilmelidir. Hayvanların korunması ihtiyacı, insan merkezci yaklaşım nedeniyle ortaya çıkan insan şiddetinin bir sonucudur. Esas olarak insanlar şiddeti meşrulaştırarak yaygınlaştıran bu yaklaşımdan korunmalıdır.

Bu amaçla “24.06.2004 TARİH VE 5199 SAYILI HAYVANLARI KORUMA KANUNU’NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ” hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde-1: Hayvanlara karşı suçların toplumsallaşmasına yol açan, hayvanları nesneleştiren ve suç-ceza orantılılığı ilkesini göz ardı eden düzenlemelerin değiştirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 10- Yürürlük maddesidir.

MADDE 11- Yürütme maddesidir.

24.6.2004 TARİH VE 5199 SAYILI HAYVANLARI KORUMA KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Hayvanları Koruma Kanunu'nun ismi Hayvan Hakları Kanunu olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2- 5199 Hayvanları Koruma Kanunu'nun 3üncü Maddesi'nin 1. fıkrasının (g), (k) ve (o) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve yine fıkra (k) bendinden sonra gelmek üzere (l) bendi eklenmiş ve izleyen bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“MADDE 3 –

g) Güçten düşmüş hayvan: Bulaşıcı ve salgın hayvan hastalıkları haricinde yaşlanma, sakatlanma, yaralanma ve hastalanma gibi çeşitli nedenlerle fiziki gücünü kaybetmiş hayvanları,

k) Hayvan bakımevi: Mahalli idareler ve sivil toplum kuruluşlarınca yapılan, işletilen veya yönetilen, sahihsiz hayvanların rehabilite edildiği, kısırlaştırma ve tedavi süresince bakıldığı

o) Bakanlık: Orman ve Su işleri Bakanlığını,

l) Hayvan refahı: Hayvanların etolojik, fiziksel ve psikolojik yönden sağlık, bakım beslenme, barınma ve nakil ihtiyaçlarının en üst düzeyde temin edilerek, hayvanların gereksiz yere ağrı, acı çekmelerine veya yaralanmalarına yol açmayacak koşulların karşıladığı yaşam tarzını”

MADDE 3- 5199 Hayvanları Koruma Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 5- Bir hayvanı sahiplenen, ona bakan kişi, hayvanı hayvan refahına uygun olarak barındırmak, etolojik ihtiyaçlarını temin etmek, sağlığına dikkat etmekle yükümlüdür.

Bu kişiler, hayvanlardan kaynaklanan çevre kirliliğini ve insanlara verebilecek zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirleri almakla yükümlü olup zamanında ve yeteri seviyede tedbir alınmamasından kaynaklanan zararları tazmin etmek zorundadırlar.

İl ve ilçe merkezlerinde hayvanın bakımı ve korunması ile ilgili olarak yerel yönetimler tarafından düzenlenen eğitim programlarına katılarak sertifika almakla yükümlüdürler.

Hayvanları bulundurma, bakma, sahiplenme konularındaki eğitim ile bu hayvanların çevreye verebilecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirlere ilişkin usul ve esaslar, ilgili kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 4- 5199 Hayvanları Koruma Kanunu’nun 6 ıncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 6- Sahipsiz ya da güçten düşmüş hayvanların, 11.06.2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile 24.04.1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununda öngörülen durumlar dışında öldürülmeleri yasaktır.

Mahalli idareler, sahipsiz veya güçten düşmüş ev hayvanlarını hayvan bakımevlerine götürmekle yükümlüdür. Mahalli idarelerce bu hayvanların öncelikle bakımevlerinde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulması sağlanır. Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşıl原因 ve rehabilite edilen hayvanların mikroçiple kayıt altına alındıktan sonra öncelikle sahiplendirilmeleri esastır. Güçten düşmüş hayvanlara, bakımevlerinde ayrılacak özel bölümlerde hayvan refahına uygun olarak bakılır. Mahalli idareler sahipsiz ev hayvanlarının refahını sağlamak üzere yeterli sayı ve özellikte besleme noktaları teşkil etmekle yükümlüdür. 14 üncü maddenin (p) bendinde tarif edilenler hariç olmak üzere sahiplendirilemeyenler, okul, hastane, ibadethane, çocuk oyun alanı gibi toplumun yoğun olarak kullandığı yerler hariç alındıkları ortama bırakılır.

Belediyeler ve diğer kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan kısırlaştırma hizmetleri Bakanlığın koordinasyonu ve denetiminde yürütülür. Kısırlaştırma hizmeti ile ilgili usul ve esaslar Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nın görüşü alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Hayvan bakımevi izinleri mahalli idareler tarafından verilir.

Hiçbir kazanç ve menfaat sağlamamak kaydıyla sadece insani ve vicdani amaçlarla sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanlara bakan veya bakmak isteyen ve bu Kanunda öngörülen şartları taşıyan gerçek ve tüzel kişilere, belediyeler, orman idareleri, Maliye Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından, mülkiyeti idarelerde kalmak koşuluyla arazi ve buna ait binalar ve demirbaşlar tahsis etmekle yükümlüdür. Tahsis edilen arazilerin üzerinde amaca uygun tesisler, ilgili Bakanlığın/ idarenin izni ile yapılır.”

MADDE 5- 5199 Hayvanları Koruma Kanunu’nun 9’uncu maddesine dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere sırasıyla aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“MADDE 9- Hayvanlar üzerinde deneysel çalışmalar yürütmek yasaktır.”

MADDE 6- 5199 Hayvanları Koruma Kanunu’nun 10’uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 10- Hayvanların ancak gıda amaçlı ticaretine izin verilmiştir. Ev hayvanı olarak ya da eğlence amaçlı yapılan hayvan ticareti yasaktır.

Bu hayvanların ticaretinin yapıldığı yerlerde, hayvanların sağlıklarının iyi, barındırıldıkları yerin temiz ve sağlık şartlarına uygun olması zorunludur. Üretim çiftliklerinin ruhsatlandırılması ve denetimi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yerine getirilir.

Gıda amaçlı yetiştirilen hayvanların, ağrı ve acıyı ortadan kaldıracak şekilde kesimi yapılır. Ağrısız kesim ile ilgili yönetmelik, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın da görüşü alınarak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nca çıkarılır.

Hayvanların ticari amaçla film çekimi ve reklam için kullanılması ile ilgili hususlar izne tabidir. Bu izne ait usul ve esaslar ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 7- 5199 Hayvanları Koruma Kanunu’nun 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 14- Hayvanlarla ilgili yasaklar şunlardır:

- a) Zevk için avlanmak yasak olduğundan, hayvanları kesip ya da öldürüp piyasaya sürmek.
- b) Hayvanlara işkence yapmak.
- c) Hayvanlara tecavüz etmek, cinsel istismarda bulunmak.
- d) Hayvanlara kasıtlı olarak kötü davranmak, acımasız ve zalimce işlem yapmak, dövmek, aç ve susuz bırakmak, aşırı soğuğa ve sıcağa maruz bırakmak, bakımlarını ihmal etmek, fiziksel ve psikolojik acı çektirmek.
- e) Hayvanları, gücünü aştığı açıkça görülen fiillere zorlamak.
- f) Hayvanların ev ve süs hayvanı olarak alım satımını yapmak.
- g) Tıbbî gerekçelerle de olsa hayvanlara ya da onların ana karnındaki yavrularına veya havyar üretimi hariç yumurtalarına zarar verebilecek sunî müdahaleler yapmak, yabancı maddeler vermek.
- h) Hayvanı; acı, ıstırap ya da zarar görecektir şeklinde film çekimi, reklam ve benzeri işlerde kullanmak.
- ı) Sağlık nedenleri ile gerekli olmadıkça bir hayvana zor kullanarak yem yedirmek, acı, ıstırap ya da zarar veren yiyecekler ile alkollü içki, sigara, uyuşturucu ve bunun gibi bağımlılık yapan yiyecek veya içecekler vermek.
- i) Gıda amaçlı yetiştirilen hayvanların kesim kurallarına aykırı kesim yapmak.

MADDE 8- 5199 Sayılı Hayvan Hakları Kanunu’nun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 15- Her ilde insan-hayvan arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi, insan merkezli yaşam anlayışının terkedilmesi için gerekli olan faaliyetlerin belirlenmesi amacıyla bir Hayvan Hakları Kurulu oluşturulacaktır.

Hayvan Hakları Kurulu, vali veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, hayvanların korunması ve buna ilişkin mevcut sorunlar ile çözümlerine yönelik olmak üzere toplanır.

Bu toplantılara;

- a) Büyükşehir Belediyesi kurulan illerde Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri veya Genel Sekreter yardımcısı ile büyükşehir ilçe belediye başkanları veya başkan yardımcıları, Büyükşehir belediyesi kurulmayan illerde il belediye başkanları veya yardımcıları.
- b) İl özel idare genel sekreteri veya genel sekreter yardımcısı
- c) İl çevre ve şehircilik müdürü
- d) Bakanlığın ildeki şube müdürü,
- e) İl gıda, tarım ve hayvancılık müdürü,
- f) Halk sağlığı müdürü,
- g) İl milli eğitim müdürü,
- h) İl müftüsü,
- ı) Belediyelerin veteriner işleri müdürü,
- j) Veteriner fakülteleri olan yerlerde fakülte temsilcisi,
- k) Münhasıran hayvan hakları ile ilgili faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarından kendi aralarında belirleyecekleri iki temsilci,
- ı) İl veya bölge veteriner hekimler odasından bir temsilci,
- m) İl barosunun hayvan hakları kurulunda görevli bir avukat, kurulun bulunmaması halinde baronun görevlendireceği bir avukat katılır.

Kurul başkanı gerekli gördüğü durumlarda konuyla ilgili olarak diğer kurum ve kuruluşlardan yetkili isteyebilir. İl Hayvan Hakları Kurulu sekretaryasını Bakanlığın ildeki şube müdürlüğü yürütür. Kurul, çalışmalarının sonucunu, önemli politika, strateji, uygulama, inceleme ve görüşlerini Bakanlığa bildirir. İllerde temsilciliği bulunmayan kuruluş varsa il Hayvan Hakları Kurulları diğer üyelerden oluşur. Kurul, kurul başkanı tarafından toplantıya çağrılır. İl hayvanları koruma kurulunun çalışma esas ve usulleri Bakanlıkça çıkarılan yönetmenlikle belirlenir.”

MADDE 9- 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 19'uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE – 19 Sahipsiz hayvanlar ile ev hayvanlarının korunması amacıyla hayvan bakımevleri ve hastanelerin kurulması; buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetlerin yürütülmesi, büyükşehirlerde belediyeleri, illerde il özel idareleri ve il belediyeleri ile nüfusu 50 binin üzerinde olan ilçelerde belediyeler tarafından gerçekleştirilir. Hayvan bakımevi ve hastanesi kurmak, işletmek veya işlettiirmekle sorumlu mahalli idareler diğer mahalli idareler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği protokolleri yapabilir. Büyükşehir belediyeleri dışındaki mahalli idarelerden Bakanlık tarafından uygun görülenlere mali destek sağlanır. Bu maksatla Bakanlık bütçesine gerekli ödenek konulur; bu ödeneğin kullanımına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 10- 5199 Hayvanları Koruma Kanunu'nun 22'inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 22 – Hayvanları sergilik malzemeler olarak nesneleştiren hayvanat bahçelerinin kurulması yasaklanmıştır.

Var olan hayvanat bahçelerinin kaldırılması ve yeni hayvanat bahçelerinin kurulmasının engellenmesi ile ilgili denetim esasları Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 11- 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 28'inci maddesinin birinci fıkrasının (b), (g), (h), (k) ve (m) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; fıkra (p) bendi eklenmiş, ikinci fıkrası kaldırılmıştır.

b) 5 inci maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasalara ve yükümlülöklere uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara dört bin TL, dördüncü fıkrasına göre Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uymayanlara beş bin TL para cezası verilir.

g) 10 uncu maddenin birinci fıkrasına aykırı davrananlara dört bin TL ikinci fıkrasına aykırı davrananlara beş bin TL para cezası verilir.

h) 11 inci maddenin birinci fıkrasındaki eğitim ile ilgili yasaklara aykırı davrananlara beş bin Türk Lirası idari para cezası; ikinci fıkrasına aykırı davrananlara 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir.

k) 14 üncü maddenin (a) bendine aykırı davrananlara 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 151 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere 4 aydan 3 yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası verilir; (a)bendindeki fiilin işkence suretiyle işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır. (b) bendine aykırı davrananlara Türk Ceza Kanununun 186 ncı maddesi hükmü saklı kalmak üzere 4 aydan 4 yıla kadar hapis cezası verilir; (b) bendindeki fiilin işlenmesi durumunda ayrıca kesilmiş hayvanlara el konulur. (c) ve (d) bentlerine aykırı davrananlara 3 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir. (e) bendine aykırı davrananlara üç bin Türk Lirası idari para cezası; (m) ve (n) bendine aykırı davrananlara iki bin Türk Lirası idari para cezası:(f),(g),(h),(ı),(j),(k),(l),(o),(p) bentlerine aykırı davrananlara Bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

m) 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 21 inci maddesine aykırı hareket edenlere hayvan başına beş bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

p) 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun Geçici 3 üncü maddesinin ikinci cümlesine aykırı davrananların işletme ruhsatları iptal edilir ve hayvan başına yirmi beş bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

MADDE 12. 5199 Hayvanları Koruma Kanunu'nun 31 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Doğanın sağlığına yönelen önlenemez tehditler bulunan acil durumlar dışında yavrulama, gebelik ve sütanneliği dönemlerinde hayvanlar öldürülemez.

“3285 sayılı Hayvan Sağlığı Zabıtası Kanunu, 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu”, ifadesi madde metninden çıkarılmış, yerine “5996 sayılı Veteriner Hizmetleri Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu” ifadesi eklenmiştir. (4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu, 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu, 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu ile 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu hükümleri saklıdır.)

MEVCUT KANUNA EK

MADDE 13- 5199 Sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

Geçici Madde 3- Bu kanunun yayımı tarihinden itibaren hayvanların kullandığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması veya işletilmesi yasaktır. Mevcut işletmeler hayvan sayısını artırma, yeni şube açma gibi yollarla kapasite artırımına gidemez, üretim yapamaz. Bakanlığın izni olmadan işletme hakkını devredemez. Bu işletmelerin hayvan refahına uygun olarak faaliyet göstermesini sağlayacak kriterler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 6 ay içinde ilgili kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 14- Bu kanun yayınlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 15- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.